

POSTANOWIENIE

10 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczuk

na posiedzeniu niejawnym 10 stycznia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa H. S., J. S. i M. S.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę i ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z 24 kwietnia 2023 r., I ACa 727/22,

- 1. odrzuca skargę kasacyjną co do punktu I i II zaskarżonego wyroku;**
- 2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w pozostałym zakresie;**
- 3. obciąża kosztami postępowania kasacyjnego pozwaną, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem

zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca Bank S.A. w W. powołała się na potrzebę wykładni art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w kontekście pytania, które postanowienia charakterystyczne dla umów kredytu indeksowanych do franka szwajcarskiego są abuzywne w razie stwierdzenia przez sąd, że uprawnienie banku do jednostronnego ustalenia kursu franka szwajcarskiego rażąco narusza interesy konsumenta i jest niezgodne z dobrymi obyczajami. Wskazała również na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych, dotyczących dopuszczalności ustalenia treści umowy kredytu – po usunięciu z niej postanowienia abuzywnego i w zakresie regulowanym tym postanowieniem – na podstawie powołanych we wniosku przepisów prawa, w tym mających zastosowanie *per analogiam*, możliwości automatycznej substytucji abuzywnego postanowienia umownego normą dyspozytywną oraz oceny, czy art. 358 § 2 k.c. stanowi przepis dyspozytywny znajdujący zastosowanie *ex lege* w miejsce abuzywnej klauzuli kursowej. Zdaniem skarżącej, potrzeba przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynikała również z nieważności postępowania przed Sądem drugiej instancji wynikającej z rozpoznania sprawy w jednoosobowym składzie (art. 379 pkt 4 k.p.c.).

W odniesieniu do punktów I i II zaskarżonego wyroku skargę kasacyjną należało uznać za niedopuszczalną (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna z dnia 15 maja 2014 r., III CZP 88/13, OSNC 2014, nr 11, poz. 108).

W zakresie, w jakim skarga kasacyjna okazała się dopuszczalna, należało zważyć, że w świetle utrwalonego stanowiska, w celu uzasadnienia potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących

rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) konieczne jest wykazanie, że określony przepis prawa lub zespół tych przepisów, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w judykaturze w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08 i z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07).

Powołanie się na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga natomiast sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on precedensowy (nowy) charakter lub znaczenie dla rozwoju prawa. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych przepisów prawa i zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą; konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 10 kwietnia 2014 r., IV CSK 623/13, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14).

Bliższa analiza wniosku nie pozwalała uznać, by w sprawie zakończonej zaskarżonym wyrokiem wystąpiły twierdzone przyczyny kasacyjne.

Przytoczone we wniosku zagadnienia i wątpliwości - w zestawieniu z zarzutami skargi i przedmiotem postępowania - odnosiły się do konsekwencji zawarcia w umowie kredytowej powiązanej z walutą obcą (frankiem szwajcarskim) postanowień umownych wyrażających ryzyko walutowe i odsyłających do kursu waluty obcej ustalanego przez bank przy przeliczeniu waluty obcej na złote polskie i odwrotnie. Problematyka ta nie stanowi *novum* i była nie tylko wielokrotnie, lecz także wszechstronnie podejmowana w nowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, co doprowadziło do utrwalenia się jednolitych kierunków orzeczniczych (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2024 r., I CSK 2542/23 i z dnia 27 września 2024 r., I CSK 2651/23 oraz powołane tam szerokie orzecznictwo).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazano w szczególności, że klauzule określające sposób ustalenia kursu, według którego następuje przeliczenie waluty indeksacji w umowie kredytu powiązanej z walutą obcą i wyrażone w takiej umowie klauzule ryzyka walutowego są ze sobą ściśle związane, ponieważ klauzula ryzyka walutowego nie może funkcjonować bez klauzuli kursowej określającej sposób przeliczenia zobowiązań stron w celu ustalenia ich wysokości. Oba typy warunków umownych stanowią zatem nierozłączne składniki mechanizmu indeksacji, a eliminacja jednego z nich rzutuje na istotę drugiego; nie mogą one zatem stanowić odrębnego przedmiotu oceny pod kątem abuzywności (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 29 kwietnia 2021 r., C-19/20, *I.W., R.W. przeciwko Bank BPH S.A.*, ECLI:EU:C:2021:341 i nawiązujący do tego stanowiska wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2023 r., II CSKP 820/23, a ponadto wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, z dnia 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22, z dnia 28 lipca 2023 r., II CSKP 611/22 i z dnia 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22).

W zakresie sugerowanej przez skarżącą wykładni (ustalenia treści) umowy kredytu po usunięciu z niej niedozwolonego postanowienia kursowego, należało natomiast podnieść, że problem prawidłowości lub celowości określonej wykładni umowy bardzo trudno poddaje się uogólnieniom, nie może zatem zazwyczaj stanowić materii zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., którego założeniem jest abstrakcyjny charakter. Ponadto, postulowana rekonstrukcja umowy kredytu w drodze wykładni jej postanowień, choć dokonywana na etapie oceny możliwości jej utrzymania po eliminacji niedozwolonego postanowienia, miałaby prowadzić *de facto* do takich samych skutków, jak substytucja niedozwolonej klauzuli umownej oparta na odwołaniu się do art. 358 § 2 k.c. lub innych przepisów, ta ostatnia natomiast – zgodnie z utrwalonym orzecznictwem – wchodzi w rachubę tylko wtedy, gdyby jej brak narażał konsumenta, przez upadek umowy w całości, na szczególnie niekorzystne skutki, przy czym decydujące w tym zakresie jest zdanie konsumenta (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 sierpnia 2022 r., I CSK 1669/22 i przywołane tam rozstrzygnięcia).

W kontekście podnoszonej nieważności postępowania przed Sądem Apelacyjnym należało ograniczyć się do spostrzeżenia, że zaskarżone orzeczenie zostało wydane w dniu 24 kwietnia 2023 r., toteż nie było objęte czasowymi skutkami wykładni prawa przyjętej w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego (zasada prawna) z dnia 26 kwietnia 2023 r., III PZP 6/22, OSNP 2023, nr 10, poz. 104 (por. odpowiednio postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 2023 r., I CSK 4249/22). Rozumowanie, według którego nieważność postępowania wynikająca z rozpoznania sprawy w składzie jednoosobowym miałyby dotyczyć także rozstrzygnięć wydanych w czasie poprzedzającym podjęcie uchwały, kolidowałoby z zaakcentowaną w motywach uchwały zasadą pewności prawa i nadrzędną potrzebą zapewnienia stabilności obrotu, które zdaniem powiększonego składu Sądu Najwyższego przemawiały nie tylko na rzecz nadania jej rangi zasady prawnej, lecz także za temporalnym ograniczeniem przyjętej w niej interpretacji.

W zestawieniu z dotychczasowym orzecznictwem unijnym, jak również orzecznictwem Sądu Najwyższego, *nota bene* w zasadzie w całości pominiętym we wniosku, skarga nie ujawniała potrzeby kolejnej wypowiedzi orzeczniczej w objętej nim materii.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2, art. 398⁶ § 3, art. 98 § 1-1¹, art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

r.g.